

ODPADNUTIE A PRÍHOVOR

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

2Moj 32,1–6; Ž 115,4–8; Iz 44,9.10; Rim 1,22–27; 2Moj 32,7–32; Iz 53,4

ÚVODNÝ TEXT

³¹Mojžiš sa vrátil k Hospodinovi a povedal: „Ach, tento ľud sa dopustil veľkého hriechu, urobil si zlatých bohov. ³²Strpíš ešte ich hriech? Ak nie, tak ma vymaž zo svojej knihy, ktorú píšeš!“ (2Moj 32,31.32)

Je úplne nepochopiteľné, čo všetko sa udialo počas Mojžišovej neprítomnosti. A to bol mimo tábora len štyridsať dní! Boží ľud sa odvrátil od Hospodina a začal uctievať človekom zhotovenú modlu – zlaté teľa. Ako sa to všetko mohlo stať po toľkých mocných znameniach, skúsenostiach a zázrakoch, ktoré sa udiali pred zrakom Izraelitov?

Odpovedí môže byť niekoľko a v každej sa možno nachádza kus pravdy. Možno ľudia nerozumeli, kto Boh v skutočnosti je... Azda to, čo prežili s Hospodinom, zatienili ich hriešne a telesné túžby... Nevážili si to, čo pre nich Boh urobil, a považovali to za samozrejmosť... A čo ak ich chápanie zatemnili každodenné starosti a hriešne myslenie... Alebo boli jednoducho nevďační a nevedomovali si hĺbku Božích milosrdných činov v ich prospech... Veľmi rýchlo zabudli na mocné Božie skutky (Ž 106,13.21–23)? A napokon, čo ak za všetko mohlo Áronovo neúspešné vedenie? „Aj na Árona sa Hospodin veľmi nahneval a chcel ho zahubiť.“ (5Moj 9,20)

Nech už sú dôvody hrozného odpadnutia Izraelitov akékoľvek, mali by sme si z neho vziať ponaučenie. Tento týždeň budeme teda uvažovať nielen o ľudskej hriešnosti, ale aj o milosti Božej lásky, ktorá sa zjavuje napriek našej hriešnosti.

OSNOVA LEKCIE

Ústrednou témou jedenástej lekcie bude odpadnutie izraelského ľudu od Hospodina a uctievanie zlatého teľaťa počas Mojžišovho pobytu na vrchu Sinaj. Nepôjde však len o opis nesprávnych skutkov, ale predovšetkým o tému milosti, ktorá sa prejaví v Mojžišovom príhovore za ľud a v ochote obetovať sa pre jeho záchranu.

- 2Moj 32,1–6: Zlyhanie pod Áronovým vedením: zlaté teľa (nedeľa)
- 2Moj 32,6–8: Modloslužba: Odklon od Stvoriteľa k stvoreniu (pondelok a utorok)
- 2Moj 32,9–29: Boží spravodlivý hnev (streda)
- 2Moj 32,30–32: Mojžišov príhovor a Božia milosť (štvrtok)

ZLYHANIE POD ÁRONOVÝM VEDENÍM

¹Keď ľud videl, že Mojžiš dlho nezostupuje z vrchu, zhromaždil sa k Áronovi a povedal mu: „Vstaň, urob nám bohov, ktorí pôjdu pred nami! Ved' nevieme, čo je s Mojžišom, s mužom, ktorý nás vyviedol z Egypta.“ ²Áron im odpovedal: „Postrhávejte zlaté náušnice, čo majú na ušiach vaše ženy, vaši synovia i vaše dcéry a prineste mi ich!“ ³Všetok ľud si postříhal z uší zlaté náušnice a priniesli ich Áronovi. ⁴On to od nich vzal, zhotovil formu a ulial podobu teľata. Oni povedali: „To sú tvoji bohovia, Izrael, ktorí ťa vyviedli z Egypta.“ ⁵Keď to Áron videl, postavil pred ním oltár a oznámil: „Zajtra bude Hospodinova slávnosť.“ ⁶Na druhý deň včasráno vstali, priniesli spaľované obety i obety spoločenstva. Ľud sa posadil, jedol a pil; potom vstali a zabávali sa. (2Moj 32,1–6)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Boh povolal Mojžiša, aby s Ním trávil čas. Je možné, že Mojžišovi tých štyridsať dní a nocí v Hospodinovej blízkosti ubehlo rýchlo. Izraelitom sa však toto obdobie zdalo až príliš dlhé (2Moj 32,1). Ich viditeľný vodca sa nevracal a jeho vplyv chýbal. Začali pociťovať neistotu, zmätok, netrpezlivosť a strach. Zatížili po *viditeľnom* bohu, ktorý by ich viedol. Chceli aspoň jedného z „bohov“, ktorých videli celý svoj život v modlárskom Egypte.

Ako je možné, že Áronovo vedenie tak neslýchane zlyhalo? Čo o tom hovorí úvodný text (2Moj 32,1–6)?

Áron vzniknutú situáciu nezvládol. Nedokázal zasiahnuť a urobiť to, čo bolo správne. Namiesto toho, aby dôveroval Hospodinovi, zľakol sa a ustúpil väčšine. Ľudia žiadali nemysliteľné: „Vstaň, urob nám bohov, ktorí pôjdu pred nami!“ (2Moj 32,1) A Áron súhlasil.

Ľudia začali ochotne prinášať zlato na výrobu modly. Áron ich nielenže nezaštavil, ale v skutočnosti ich vyzval, aby priniesli zlato, ktoré nosili ako náušnice. Potom sa sám podieľal na sformovaní tohto falošného boha. Napokon ľud vyhlásil: „To sú tvoji bohovia, Izrael, ktorí ťa vyviedli z Egypta.“ (2Moj 32,4) Aký skazený, hriešny a krátkozraký postoj. Začali sa klaňať modle, ktorú si práve vyrobili, a vyhlasovali, že práve toto „božstvo“ ich zachránilo. Je ohromujúce a desivé, ako môžu hriešne túžby prevrátiť naše myslenie a činy. Keď ľudia začnú oslavovať svoje vlastné výtvory, skazí ich to a zasiahne ich schopnosť rozlišovať, čo je správne.

„Keby mal Áron odvahu postaviť sa za pravdu, mohol zabrániť odpadnutiu. Keby zostal neochvejne oddaný Bohu a pripomenul ľuďom ich slávnostnú zmluvu, mohol zmariť zlo hneď v zárodku. Jeho povolenosť však Izraelcov povzbudila, aby šli v hriechu ešte ďalej, než pôvodne zamýšľali. Áron sa pri svojej obhajobe snažil zvaliť zodpovednosť za vlastnú slabosť na ľud – vraj len splnil prednesené požiadavky. Ľudia ho obdivovali za jeho láskavosť a trpezlivosť. Áronova ľahkovážnosť a túžba zapáčiť sa ho tak zaslepili, že nepostrehol ohavnosť a zlo, s ktorými prejavil súhlas.“ (PP 316.317; NÚD 153)

APLIKÁCIA

- Ako mohol byť Áron takým slabým vodcom? Akým spôsobom sa mohol Áron snažiť vo vlastnom srdci ospravedlniť vlastné zlyhanie a hrozné činy, ktorých sa dopustil spolu s ľuďom?

MODLÁRSTVO A ZLO

Na druhý deň včasráno vstali, priniesli spaľované obety i obety spoločenstva. Ľud sa posadil, jedol a pil; potom vstali a zabávali sa. (2Moj 32,6)

²²Tvrdili, že sú múdri, a stali sa bláznami. ²³Slávu nepominuteľného Boha zamenili za zobrazenú podobu pominuteľného človeka, vtákov, štvornožcov a plazov. ²⁴Preto pre túžby ich srdc vydal ich Boh napospas nečistote, takže sami zneuctovali vlastné telá. ²⁵Božiu pravdu zamenili za lož a korili sa a slúžili stvorenstvu namiesto Stvoriteľovi, ktorý je požehnaný naveky. Amen. ²⁶Preto ich Boh vydal napospas hanebným vášňam. Lebo ich ženy zamenili prirodzený styk za protiprirodzený. ²⁷Podobne aj muži zanechali prirodzený styk so ženou a rozpálili sa rozkošnickou vášňou jeden voči druhému; muži s mužmi páchali hanebnosti a sami na sebe si odniesli zaslúženú odplatu za svoje poblúdenie. (Rim 1,22–27)

Následky modlárstva boli nielen tragické, ale aj rýchle. Čo všetko sa udialo? (2Moj 32,6; pozri tiež Ž 115,4–8; Ž 135,15–18; Iz 44,9.10)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Zlaté telá pripomínalo egyptského býčieho boha (Apisa) alebo boha kráv (Hathora). Takýmto spôsobom hrubo prestúpili prvé aj druhé prikázanie Desatora (2Moj 20,3–6). Ich čin nemohol zostať nepotrestaný, pretože otvorene zasiahol ich vzťah so živým Hospodinom. Namiesto uctievania svojho Stvoriteľa sa Izraeliti uchýlili k uctievaniu svojho vlastného výtvoru, ktorý nemohol vidieť, počuť, cítiť, hovoriť, starať sa, milovať ani viesť.

Svojím konaním úplne prevrátili poriadok stvorenia. Namiesto toho, aby pochopili, že boli stvorení na Boží obraz, urobili si teraz sami boha. Toho navyše nestvorili na svoj obraz – čo by už samo osebe bolo zvrátené –, ale dokonca na obraz zvieratá. Toto bol naozaj „boh“, ktorému chceli slúžiť? Ich hriech proti Hospodinovi bol naozaj ohromujúci (Iz 31,7; Iz 42,17).

Ako opisuje a hodnotí odpadnutie Izraelitov apoštol Pavol v Rim 1,22–27?

Modlárstvo popiera samotnú teologickú podstatu toho, že Boh je vždy Boh a človek zostáva človekom. Modlárstvo odstraňuje zásadný rozdiel medzi Bohom a človekom (Kaz 5,1) a prerušuje spojenie človeka so Stvoriteľom. Či už sa modlárstvo odohráva zjavne, všetkým na očiach, alebo skryto v srdci, vždy veľmi rýchlo naruší náš vzťah s Hospodinom a vedie nás po špirále do stále hlbšieho morálneho odpadnutia. Biblický text hovorí, že na druhý deň ľudia „vstali, aby sa hrali“ (2Moj 32,6; Roh.) Ide o eufemizmus označujúci nemorálne praktiky, ktoré navyše Ellen Whiteová opisuje ako „napodobeninu egyptských modlárskeho slávností“ (PP 320; PP /sk/ 235).

Ľudia majú mimoriadne nadanie vyrábať si svoje vlastné idoly. Nielenže si vytvárajú svojich vlastných bohov, ale potom sa im klaňajú a slúžia im. Stvoriteľa takto nahrádzajú modlami, ktoré ich skôr či neskôr privedú k morálnemu úpadku.

■ Akými spôsobmi dnes ľudia uctievať stvorenie namiesto Stvoriteľa?

APLIKÁCIA

„ĽUD SA ZVRHOL“

⁷Hospodin povedal Mojžišovi: „Zostúp dolu! Tvoj ľud, ktorý si vyviedol z Egypta, sa zvrhol. ⁸Veľmi rýchlo odbočili z cesty, ktorú som im určil. Uliali si podobu teľaťa, klaňajú sa mu, prinášajú mu obetu a vykrikujú: Toto sú tvoji bohovia, Izrael, ktorí ťa vyviedli z Egypta.“ (2Moj 32,7,8)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečo Hospodin poslal Mojžiša späť do izraelského tábora (2Moj 32,7,8)?

Tým, že sa Izraeliti obrátili k modle, boli v procese odlúčenia sa od pravého Boha, ktorý ich svojou mocou vyslobodil z Egypta. Hospodin veľmi jasne označil za vinníka samotný ľud, keď povedal, že ľud sa „zvrhol“ (2Moj 32,7). Izraeliti dokonca pripisovali zlatému teľatu zásluhu za to, že ich vyslobodilo z Egypta. Konanie ľudí bolo v priamom rozpore s vyhlásením Hospodina o tom, že to bol On, kto ich vyviedol z Egypta (2Moj 20,2)! Popieranie Božej prítomnosti a Jeho mocných činov bolo mimoriadne závažné. Ich uvažovanie a pocity boli pokrútené a úplne skazené.

Pre proroka Ezechiela bola modloslužba príčinou celej biedy Božieho ľudu. Práve z modlárstva vychádzajú všetky ostatné hriechy (pozri napríklad Ezech 8,1–18; 20,1–44 a 22,1–12). Často si s údivom kladieme otázku, prečo boli títo ľudia takí naivní a nenapraviteľní. Prečo uctievali rôzne modly, ktoré si sami zhotovili? Sme hlboko presvedčení, že niečo také by sme nikdy neurobili. Naozaj dnes žijeme bez modlí? Dnešné idoly môžu mať rôzne tvary a podoby, no napriek tomu majú moc strhnúť našu pozornosť a ovplyvniť naše myslenie.

Modla je niečo, čo nahrádza Boha, a hoci vieme, že to nie je správne, uctievame ju. Upútava našu predstavivosť, podmaňuje si našu náklonnosť a zmocňuje sa nášho času a zotročuje naše uvažovanie. Získava nad nami moc a vytláča z nášho života Boha. Platí, že sa stávame tým, na čo hľadáme. Naša myseľ teda určite nevystúpi vyššie, ako je „boh“, ktorému slúžime.

Ak nie je stredobodom nášho života jediný Boh, potom Jeho miesto zaplnia rôzni iní *bohovia*. Ak sa nebudeme tešiť z prítomnosti živého Boha a ak si nebudeme pestovať vzťah s Ním, potom toto miesto v našom živote zaplní niečo iné alebo nikto iný. To, čo nahradzame Kristom, môže mať rôzne podoby. Môže ísť o pýchu, sústredenosť na seba, peniaze, moc, sex, jedlo, televízia, drogy, alkohol, nečisté myšlienky, pornografia, pôžitky, práca, šport, rodina, videohry, filmy, nakupovanie, predstavy, politika, hudba, postavenie, tituly, známky a tak ďalej. Tento zoznam je takmer nekonečný.

Áno, v nachádzaní rôznych modlí sme nesmierne kreatívni a vynaliezaví. Všetko, čo je dobré, krásne a zmysluplné, môžeme premeniť na modlu. Modlárstvo je mimoriadne nebezpečné, pretože mení našu osobnosť, spôsob uvažovania, náklonnosť a náš spoločenský život. Mení našu identitu a nahrádza skutočné osobné vzťahy prázdny a v konečnom dôsledku nezmyselnými interakciami, ktoré nás nemôžu zachrániť.

APLIKÁCIA

- Izraeliti sa obrátili k modle a pripísali jej vyslobodenie, aj keď boli svedkami mocných Božích skutkov. Modlárstvo sa netýka len sóch; je to čokoľvek, čo v našich životoch zaberá miesto Boha. Nájdí si chvíľku na zamyslenie: Aké „modly“ sa nachádzajú v tvojom živote? Čo pohlcuje tvoj čas, čomu venuješ svoju energiu a oddanosť viac ako Bohu? Ako môžeš aktívne odstrániť tieto „rozptýlenia“ a urobiť Boha centrom tvojho srdca a každodenného života?

BOŽÍ SPRAVODLIVÝ HNEV

⁹Potom Hospodin povedal Mojžišovi: „Videl som tento ľud; je to tvrdošíjny ľud. ¹⁰Teraz ma už nechaj, nech proti nim vzplanie môj hnev a vyhubím ich. Z teba však urobím veľký národ.“ (2Moj 32,9.10)

Prečítaj si text 2Moj 32,9–29. Aká bola Mojžišova reakcia na Božiu hrozbu zničiť Izrael?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Keď bol Mojžiš ešte na vrchu Sinaj, Boh povedal, že zničí vzbúrencov a z Mojžišovho potomstva urobí veľký národ. Mojžiš však niečo také odmietal. Veľmi úpenlivo prosil Hospodina a snažil sa Ho obmäkčiť. Poukazoval na to, že to bol On, Hospodin, kto svojou mocnou rukou vyviedol ľud z Egypta. Svoju prosbu opieral aj o skutočnosť, že Hospodin zasľúbil Izákovi a Izraelovi veľké potomstvo. Mojžiš v tejto situácii konal ako skutočný sprostredkovateľ medzi Bohom a ľudstvom.

„Hospodin sa zľutoval a upustil od zla, ktoré ohlásil svojmu ľudu.“ (2Moj 32,14) Mojžiš sa teda vrátil k svojmu ľudu. Neexistuje žiadny záznam – na rozdiel od toho, čo sa stalo v 2Moj 34,29.30 – že by jeho tvár v tejto chvíli žiarila z prítomnosti Hospodina. Mojžišova tvár pravdepodobne zrkadlila jeho ľudský hnev.

„A stalo sa, keď sa priblížil k táboru a keď uvidel teľa a kolotance, že sa rozpalil hnev Mojžišov a hodil dosky zo svojich rúk a rozbil ich pod vrchom.“ (2Moj 32,19; Roh.) Rozbitie dosiek obsahujúcich Desatoro bolo vonkajším znakom rozbitia jeho obsahu. Boh za to Mojžiša pokarhal a neskôr mu prikázal, aby zhotovil dve dosky, ktoré mali nahradiť *prvé tabule*, „ktoré si rozbil“ (5Moj 10,2). Sám Boh prepísal Desatoro na nové dosky.

Mojžiš ostro pokarhal Árona, že sa tak hanebne podriadil požiadavkám ľudu: „Čo ti urobil tento ľud, že si ho uviedol do takého veľkého hriechu?“ (2Moj 32,21) Áron sa pokúsil ospravedlniť svoj priestupok tým, že (1) obviňoval iných a (2) vyhovárал sa na mágiu: „Hodil som to do ohňa a vyšlo z neho toto teľa.“ (2Moj 32,24) Horšie však bolo, že samotný Áron dostal v minulosti prednostné postavenie. Boh ho poctil napríklad tým, že spolu s Mojžišom a sedemdesiatimi staršími mohol ísť na vrch stretnutia s Hospodinom (2Moj 24,1).

Aká ponurá irónia! Tvrdením, že sa stal zázrak, chcel Áron oklamať svojho brata (všimnime si, ako jeden hriech vedie k druhému; v tomto prípade modloslužba ku klamstvu). Mojžiš sa však nenechal oklamať. Videl konanie ľudí a bol si vedomý toho, že vzburu musí okamžite ukončiť.

- **Čo sa z tohto príbehu môžeme naučiť o moci príhovornej modlitby? Za koho by si sa mal práve teraz modliť?**

APLIKÁCIA

PRÍHOVOR

³⁰Na druhý deň povedal Mojžiš ľudu: „Dopustili ste sa veľkého hriechu, ale teraz vystúpim k Hospodinovi, azda ho uzmierim za váš hriech.“ ³¹Mojžiš sa vrátil k Hospodinovi a povedal: „Ach, tento ľud sa dopustil veľkého hriechu, urobil si zlatých bohov. ³²Strpíš ešte ich hriech? Ak nie, tak ma vymaž zo svojej knihy, ktorú píšeš!“ (2Moj 32,30–32)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Ako ďaleko zašiel podľa úvodného textu (2Moj 32,30–32) Mojžiš vo svojej príhovornej modlitbe za hriešnikov?

Vzbura v izraelskom tábore mala hrozivé následky, vrátane smrti mnohých ľudí (2Moj 32,28). Nasledujúci deň Mojžiš povedal ľudu: „Dopustili ste sa veľkého hriechu, ale teraz vystúpim k Hospodinovi, azda ho uzmierim za váš hriech.“ (2Moj 32,30)

„Mojžiš sa vrátil k Hospodinovi a povedal: *Ach, tento ľud sa dopustil veľkého hriechu, urobil si zlatých bohov. Strpíš ešte ich hriech? Ak nie, tak ma vymaž zo svojej knihy, ktorú píšeš!*“ (2Moj 32,31.32)

Niet divu, že Mojžiš je považovaný za predobraz Krista! Svojou príhovornou modlitbou za hriešnikov a ochotou obetovať za nich vlastný život zrkadlí to, čo neskôr Kristus urobil pre nás všetkých. Mojžišov súcit s priestupníkmi je obdivuhodný. Preukázal svoju úplnú oddanosť Hospodinovi a svoju obetavú lásku k ľuďom. Kniha Exodus neuvádza, ako dlho zostal Mojžiš s Hospodinom na vrchu v tomto konkrétnom čase, ale 5. Mojžišova odhaľuje, že pri tejto príležitosti bol na Sinaji štyridsať dní (pozri 5Moj 9,18).

V 2Moj 32,32 slovo preložené ako „strpíš“ (Roh.: „odpustíš“) pochádza zo slovesa, ktorého základný význam je „niesť“, ako napríklad v Iz 53,4, ktorý (o Ježišovi) hovorí: „Naozaj, on *niesol* naše choroby a naše bolesti ho obťažili.“ V hebrejčine ide o rovnaké sloveso, preložené raz ako „strpieť“ (2Moj 32,32) a inokedy ako „niesť“ (Iz 53,4). Tento pohľad nám pomáha hlbšie pochopiť, v čom spočíva proces spasenia a odpustenia a akú veľkú cenu Boh zaplatil za našu záchranu.

Mojžiš žiadal Hospodina, aby „niesol“ hriech ľudí. A Boh to naozaj urobil – na kríži o tisíce rokov neskôr. Text 2Moj 32,32 ukazuje nielen myšlienku zástupného zmierenia, ale aj to, kto sa stáva naším zástupcom – je to samotný Boh. Tento text ukazuje, ako prichádza odpustenie. Boh v Kristovi niesol naše hriechy, jedine tak nám mohli byť odpustené. Ide o mocné vyjadrenie plánu spásy.

APLIKÁCIA

- Mojžiš žiada samého Boha, aby niesol hriechy ľudí. Boh to nakoniec v Ježišovi naozaj urobil. Ide o úžasnú pravdu, ktorá by mala prestúpiť celé naše uvažovanie. Čo sa z tejto pravdy dozvedáme o Božej láske k padlému ľudstvu?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte kapitolu „Zlaté teľa“ (PP 315–327; NÚD 150–156).

Tento týždeň sme sa zamerali aj na Božie dielo vo veriacich. Hospodin v nás môže urobiť „nesmiernu viac, než všetko, o čo prosíme alebo si predstavujeme“ (Ef 3,20). Nemali by sme sa sústrediť na seba a uspokojovať svoje osobné túžby, pretože to vedie k modlárstvu. Namiesto toho by sme sa mali sústrediť na Boha a Jeho moc. Jedine On dáva silu, ktorá vedie k novému a víťaznému životu (Fil 4,13; Júda 1,24.25).

„Božia spravodlivosť aj Božia láska si vyžadovali, aby bol vykonaný súd. Boh odstraňuje odpadlíkov, aby do záhuby nestrhli aj iných. Boh Kainovi zachoval život len preto, aby ukázal, čo spôsobuje nepotrestaný hriech. Kainov život a príklad viedli k takej veľkej skazenosti, že mala za následok zničenie sveta potopou. Dejiny toho smutného obdobia dokazujú, že Boh ani svojou veľkou trpezlivosťou nepremohol ich bezbožnosť. Tak to bolo aj s odpadnutím pri Sinaji. Keby bezbožnosť nebola čo najskôr potrestaná, malo by to rovnaké následky.“ (PP 325; NÚD 154)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Premýšľajte nad aplikačnou otázkou z pondelka. Akými spôsobmi môžeme uctievať stvorenstvo namiesto toho, aby sme uctievali Stvoriteľa? Napríklad, ako sa môžeme snažiť byť dobrými správcami zeme a chrániť životné prostredie bez toho, aby sme uctievali prírodu a robili si z nej modlu?
2. Závažnosť situácie možno rozpoznať buď podľa následkov konania, alebo podľa závažnosti reakcie na danú udalosť. Prečo Mojžiš nariadil popravu tých, ktorí tvrdošijne odmietali činiť pokánie a pokračovali vo vzbure proti Bohu a Jeho učeniu?
3. Prečo je zástupné zmierenie jediným správnym modelom zmierenia? Prečo je každá teória zmierenia, ktorá popiera alebo zľahčuje zástupnú podstatu evanjelia, vážnym teologickým omylom? Prečítajte si text 1Pet 2,24. Ako tento verš odhaľuje myšlienku Ježiša ako nášho Zástupcu?